



25.04.2023

Asia/5

§ 59

Selvitys Harjun toimipisteen mahdollisista käyttötavoista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla sekä Harjun tilan kaupungin sisäisen vuokrasopimuksen irtisanominen

HEL 2023-004212 T 12 04 00

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli aluepäällikkö Tiina Hörkkö. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Sami Muttilaisen ehdotuksesta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Tiina Hörkkö, aluepäällikkö, puhelin: 310 23188
tiina.horkko(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Harjun palvelumuotoilu 22-23
- 2 Selvitys Harjun toimipisteen mahdollisista käyttötavoista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi selvityksen Harjun toimipisteen mahdollisista käyttötavoista ja
- irtisanoa Harjun nuorisotilan vuokrasopimuksen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kaupunkiympäristön toimialan välillä.

Esittelijän perustelut



25.04.2023

Asia/5

Harjun kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa sijaitseva nuorisotalo tarvitsee korjaustoimia, jotta tila voitaisiin saada uudelleen kaupunkilaisten käyttöön. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan aiempaa laajempaa toimintaa ei nähdä mielekkäänä sijoittaa Harjuun. Harjun tila ei myöskään palvele nuorisotyön nykyisiä tai näkyvissä olevia tarpeita niin hyvin, että se olisi mielekästä peruskorjata nuorisotilaksi vaan kasvavien Kalasataman sekä Pasilan alueiden nuorisotyön tarpeet on mielekästä ratkaista toisin. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ei näe Harjun tilaa jatkossa välttämättömän tärkeänä osana omaa palveluverkkoaan, vaan toimialan palvelut voidaan järjestää ilman tilan peruskorjausta toimialan käyttöön.

Tietoa Harjun nuorisotalosta ja nykytilanteen tausta

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelukokonaisuuden tila Harjun nuorisotalo, entiseltä nimeltään Harjun parihuone, sijaitsee Dallapénpuistossa Vallilan kaupunginosassa Helsingissä. Se on valmistunut vuonna 1923, alun perin ruumishuoneeksi, mutta vuodesta 1986 lähtien se on toiminut nuorisotalona. Kävijöitä on ollut vuodessa n. 11 000 ja työntekijöitä 6 henkeä. Tila laajuudeltaan n. 600 m² sijaiten kahdessa kerroksessa, niin että toiminnallisesta tilasta merkittävä osa sijaitsee kellarikerroksessa. Harjun nuorisotalon toiminta keskittyi erityisesti musiikkiin, kuvalliseen ilmaisuun, monikulttuuriseen toimintaan ja alueelliseen vaikuttamiseen. Siellä on järjestetty säännöllisesti musiikin ja kuvataiteen opetusta, ja siellä on myös ollut näyttelytila ja kahvila. Harjun nuorisotalo suljettiin vuoden 2020 alussa tiloissa ilmenevien sisäilmaongelmien vuoksi ja toiminnot siirrettiin muihin tiloihin alueellistamisen suunnitelmien mukaisesti. Harjun nuorisotalon tilan uudelleen käyttöönotto vaatisi tilan kunnostamista.

Selvitys Harjun toimipisteen mahdollisista käyttötavoista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala selvitti Harjun nuorisotalon käyttömahdollisuuksia ja roolia. Tässä työssä hyödynnettiin palvelumuotoilun keinoja. Palvelumuotoilun lähtökohtana oli konseptoida ja kehittää toimintaa käyttäjä- ja organisaatioymmärrykseen perustuen.

Palvelumuotoilutoimisto Kuudes teetti laajan selvityksen tarkoituksenaan tarkastella, tutkia ja selvittää Harjun nuorisotalon tulevaisuuden käyttötarkoitusta. Selvityksen lähtökohta oli tunnistaa kaupunkilaisten tarpeita tai uusia toimitiloja tarvitsevia palveluita. Tähän selvitykseen osallistui 25 erilaista asiantuntijaa mukaan lukien kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan johtoa, esihenkilöitä ja Harjun entisiä työntekijöitä, Helsingin kaupunkilaisten kulttuurilaitosten johtoa, kaupungin arkkitehtejä ja raken-



25.04.2023

Asia/5

nusvalvontaa, kansalaisyhteiskunnan toimijoita sekä kumppaneita kuten Kaapelitehtaan ja Helsingin tapahtumasäätiön johtoa.

Palvelumuotoilun sidosryhmä havaintoja ja johtopäätöksiä

Haastattelujen mukaan Harju on ollut monelle ikoninen paikka omaehtoiselle tekemiselle ja nuorisokulttuurille. Mielikuvia ja muistoja värittää kokemus paikasta, jossa vallitsi vapaus tehdä ja monet toimijat ja kävijät ovat kokeneet toiminnan omakseen. Työntekijät kuvaavat heillä olleen vapaat kädet toimia suojassa ulkoisilta vaatimuksilta. Parhaimmillaan tämä mahdollisti haastattelujen mukaan rajoja ylittävän ja innovatiivisen toiminnan, mutta toisaalta herätti huolta siitä, ohjasiko yksittäisten työntekijöiden toiveet tekemistä liikaa. Haastatteluista välittyi arvio, että Harjun toiminta oli laadukasta, mutta ei laajalle joukolle skaalautuvaa. Keskeinen haaste Harjun toiminnassa oli osan haastateltavien mukaan ruohonjuuritason toiminnalle ominainen itseohjautuvuus ja sitä kautta läpinäkyvyyden puute. Nuorisotalon perinteinen kohderyhmä on 13–17-vuotiaat ja Harjun käyttäjissä painotus oli tätä vanhemmissa nuorissa. Harjun toimintaa kuvattiin taiteellisesti korkeatasoiseksi ja pitkäjänteiseksi ja kulttuurisen nuorisotyön näkökulmasta korostui nuorten sitoutuminen omien taitojen kehittämiseen ja itsenäistyminen sitä kautta. Osa haastatelluista näki tämän ristiriitaisena nuorisotalon avoimuusperiaatteen näkökulmasta nuorisotalojen mahdollistajan hengailupaikana, mikä ei kytkeydy pelkkään suorittamiseen. Alueellisen nuorisotyön tiloilla onkin selkeä painotus alueen nuorten ryhmäytymisessä ja jokaisella jotain -näkökulma toiminnan sisältöihin.

Kallio oli Harjun alkuaikoina erilainen alue ja aluetta kehitetään lähivuosina edelleen. Harjulla koettiin olleen roolia yhteisöllisyyden rakentajana ja haastattelussa toimintaa kuvattiin asukastalomaiseksi. Kumppanuustoiminnan näkökulmasta Harjulla oli mahdollisuus tukea nuorten järjestöjen toimintaa tilavuokrien, ohjauksen ja varusteiden muodossa. Tilaa kuvattiin monipuoliseksi, helposti saavutettavaksi julkisilla liikenteellä ja inspiroivaksi. Lisäksi ulkotilan käyttöä pidettiin perusteltuna.

Nuorisopalveluiden näkökulmasta Harjun tila ei ole kuitenkaan ideaali perinteisen alueellisen nuorisotyön tarpeisiin. Tiloista puuttuvat nuorten toivomat liikuntatilat (Viittaus vuoden 2021 nuorten osallistuvan budjetoinnin vastaukset Harjun lähialue) Liikuntatilojen toteuttaminen tiloihin koettiin vaikeaksi. Yläkerran tilaa nähdään mahdollisena käyttää nuorisopalveluiden erityistoimintoihin paremmin kuin avoimen nuorisotalon tilana. Erityistoimintoja on mahdollista myös sijoittaa muihin olemassa oleviin tiloihin, kuten on tehty esimerkiksi pelitalo Sturen ja IrisVallilan tilojen osalta sijoittamalla ne kulttuurin ja vapaa-ajan toimistotilojen yhteyteen Fredriksbergiin.



Nuorisopalvelut siirtyivät alueperustaiseen nuorisotyön malliin vuonna 2016. Vuonna 2020 kulttuurisen nuorisotyön alueellistaminen mahdollisti erityistoimintojen viemisen alueille nuorisotilojen yhteyteen. Alueellistamisen myötä toiminnan muutos on taannut laajemmalle joukolle nuoria mahdollisuuden osallistua niihin. Haastatellut aluepäälliköt pitivät hyvänä kulttuuristen toimintojen alueelle sijoittumista perustellun tuoneen nuorisotaloihin monipuolisempaa osaamista ja uudenlaista tekemisen tapaa. Nuorten tarpeista nuorisotyölle tulevaisuudessa nimettiin nuorten kokemana yksinäisyys, kiusaaminen, jengiytyminen sekä radikalisoituminen. Myös nuorten mielenterveyden haasteet ovat nuorisotyön keskiössä sekä työttömien kotiin jäävien nuorten tavoittaminen. Valtaväestön ja POC-nuorten välinen kuilu vaatii resursseja ja osaamista.

Nuorisopalvelussa korostetaan nuorten vastuuta toiminnan tuottamisesta ja Harjun tilaan on mahdollista suunnitella nuorten omaehtoista toimintaa, niin, että nuorilla on omat kulkukortit tilaan ja varaamo järjestelmän kautta nuoret voivat varata tilaa omaan käyttöön. Tämän tyyppisen toiminnan koordinointiin ei ole kuitenkaan ole varattu nuorisopalvelukokonaisuudessa resursseja.

Lasten määrä lisääntyy Kalasatamassa ja Konepajan alueella, Harju koetaan kuitenkin olevan sivussa tästä kaupungin kasvusta. Harjun korjaamiseen sijaan nuorisotyön resurssit tulevat paremmin hyödynnettyä, mikäli ne voidaan palvelustrategian mukaisesti suunnata toisin. Sinne missä on enemmän tarvetta nuorisotyölle.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toiminta ja rooli alueella

Harjun nuorisotalon uuden toiminnan suunnittelun lähtökohtana oli pyrkiä löytämään alueellisen nuorisotyön toiminnan rinnalle muuta kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintaa. Keskustan ja Kallion alueella on runsaasti toimintaa, liikuntaa, kulttuuria ja kirjastoverkko kehittyä. Haastatteluissa vastaajat toivat esiin näkökulman, että on tärkeä miettiä millä kulttuurin ja vapaa-ajan palvelulla on tarve tuottaa jotain, jonka jälkeen on mahdollista yhdistää toiminta tilaan. Yhtenäinen näkemys on, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ei ole oman palvelutuotannon näkökulmasta käyttöä Harjun nuorisotilana toimivalle kiinteistölle.

Alueen kaupunkikuvallinen muutos. Palveluverkkotyötarkastelussa Kallion alueella lasten ja nuorten määrä on kasvanut, mutta keskeisempiä alueita minne resursseja tulisi suunnata ovat Kalasatama ja Pasila. Kallion alueen ominaispiirre on työikäisten määrän kasvu. Peruskouluikäisten (7–15-vuotiaiden) nuorten määrässä Alppiharjun peruspiirissä ei ole merkittävää muutosta. Harjun alue on muuttumassa tiiviiksi osaksi kantakaupunkia ja sen tehtävä on vastata koko kaupungin alueiden asuk-



kaiden tarpeisiin ja nähdään, että Harjun nuorisotalo ei palvele vain alueellista tarvetta. Teollisuuskadun akselin suunnitelma ja kaavarunko perustuu toimitilarakentamiseen ja kulttuuriakselin kehittämiseen. Alueelle on paljon täydennysrakentamista ja uutta asuntokantaa. Kulttuuriakseli kulkee Teurastamolta Suvilahteen ja Harjun nuorisotalo on kaiken keskellä. Suvilahden kehittämissuunnitelmat rakentuvat erikokoisten pitkin vuotta toteutettavien tapahtumien ympärille.

Paikallistoimijoiden näkökulma. Alueen järjestötoimijat ovat heterogeenistä ja asukkaat vaihtuvat kuten tekijät eri tapahtumissa. Järjestötoimijat eivät tarvitse vakituisia tiloja, pienemmille tapahtumatiloilla sen sijaan on tarvetta järjestöille. Harjun tila koetaan sopivaksi pienien tapahtumien tilaksi. Tapahtuma alustana Harjun tila kiinnostaa alueen järjestöjä ja ulkotilaa pidetään kiinnostavana. Alueen asukkaita puhututtaa alueen rauhattomuus, mikä Kallion alueella on lisääntynyt. Asukasaktiivit toivovat Harjuun yhteisöllistä, mukaan ottavaa ja yhteiskuntaan integroivaa toimintaa.

Haastatteluilla kartoitettiin menneisyyttä ja tulevaisuuden tarpeiden selvittämistä. Laajan osallistamisen tuloksena ei kyetty tunnistamaan sellaista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtäviin lukeutuvaa toimintaa, minkä konseptoinen Harjuun olisi saanut kannatusta.

Selvityksessä oli otettava huomioon, että yhtenä vaihtoehtona voi olla se, että tila poistuu kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan omasta käytöstä. Moni haastateltava toi esille, jos kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ei tarvitse tilaa omaan käyttöön, se tulisi avata muiden toimijoiden käyttöön. Mikäli tiloissa tuottaa toimintaa joku muu kuin kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, tulisi heidän määrittellä toiminnan sisällöt itse. Jos kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ei vaikuta siihen mitä toimintaa tilassa on, ei sen tulisi toimitilastrategian perusteella myöskään toimia omistajana tai vuokranantajana. Mikäli kaupunki aikoo luopua rakennuksesta, sitä ei kannata remontoida kalliilla ennen myyntiä. Harjun tilan kunnostamiseen on investointiohjelmassa varattu 4 miljoonaa euroa rahaa ja on huomioitava sen tulevan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle isoksi osaksi toimialan budjettia. Investointiohjelmassa varattu summa on arvio ja on varauduttava lopullisen summan kasvamiseen. Tila on kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti merkittävä kohde, mikä asettaa rajoituksia muutostöihin. Mikäli tiloihin tulisi muuta toimintaa kuin nuorisotalo toimintaa, tulee tehdä käyttötarkoituksen muutos. Asemakaavan mukainen toiminta on julkinen lähipalvelu.

Mikäli tila pysyy edelleen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla, alkaa remontointi kuntoselvityksellä sekä säilyneisyyskaavion teettämisellä. Nykyisten ilmanvaihtoselvitysten pohjalta on todennäköistä kohteen ilmanvaihdon olevan haasteena ja riskinä, että alakertaa ei voi enää



25.04.2023

Asia/5

käyttää kokoontumistilana. Remontin myötä vaikutukset tilan käyttökustannuksiin tulevat nousemaan.

Haastatteluiden perusteella ehdotetaan tilasta luopumista ja samalla pidettiin tärkeänä, että avataan muille tahoille tilan käyttö. Perusteluisaan tilan luopumiselle kaupunki toimitilastrategian mukaisesti luopuu tiloista mille ei ole käyttöä. (Viittaus Kaupunkiympäristölautakunta pöytäkirja 8/2023). Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtävä on ensisijaisesti huolehtia palvelutuotannosta ja Helsingin kaupungin tehtävä huolehtia rakennushistoriallisista kiinteistöistä kuten Harjun nuorisotalona toiminut rakennus on. Jos toimintaa tuottaa joku muu kuin kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, tulee uuden toimijan määrittellä toiminta mitä tilassa tuotetaan eikä toimia omistajana ja vuokranantajana. Haastateltavien päätelmä oli, että kaupungin tilasta luopumisen vuoksi remontoiminen kalliilla ennen myyntiä ei ole tarkoituksenmukaista ja ostajan tehtäväksi jää tilan remontointi.

Kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan palveluiden järjestäminen jatkossa

Nuorisopalveluiden muu tarjonta on kasvanut Konepajan alueella Harjun nuorisotalon sulkemisen jälkeen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimistotilojen yhteydessä toimii Pelitalo Sture ja sateenkaarinuorille ja niistä asioista kiinnostuneille järjestetään toimintaa IrisVallilan nuorten illoissa. Muuta alueellista palvelutarjontaa nuorille löytyy nuorisopalvelukokonaisuuden tuottamana Tiivistämöltä, Pasilan- ja Arabian nuorisotaloilta, Narrin näyttämöltä sekä seurakunnan tuottamaa nuorisotalotoimintaa nuorten talolta Toiselta Linjalta. Suomen Harrastamisen mallin mukaista koulupäivän jälkeistä monipuolista harrastustoimintaa on tarjolla lähialueiden kouluissa ja harrastusten sisältöihin ovat nuoret voineet vaikuttaa valtakunnallisen koululaiskyselyyn osallistumalla.

Harjun nuorisotalon yhteydessä toimivat studiotilat ovat edelleen käytössä. Mikäli tiloista luovutaan, on studiotoiminnan siirtäminen Munkkiniemen nuorisotalon yhteydessä toimivaan studioon mahdollista. Nuorisopalvelukokonaisuuden olemassa oleva monipuolinen studioverkosto ja sen tarjoamat palvelut, turvaavat nuorille mahdollisuuden tämentyypiseen toimintaan laajasti ympäri kaupunkia myös jatkossa

Haastatteluissa nousi ideoita, joita on mahdollista jatkokehittää lisärahoituksen, uudenlaisten kumppanuuksien ja selvitystyön avulla, mutta todettiin, että toiminnoille voi olla tarjolla paremmin toimivia tiloja toisaalla. Tila nähtiin mahdollisena paikkana nuorten omaehtoiselle toiminnalle ja aktivismille, työväenopistona nuorille, vammaisten tai tukityöllistettyjen nuorten paikkana, Bänditilana ja keikkapaikkana, poikkitieteellisenä kulttuurilaboratoriona tai uudentyypisenä asukastalona. Nämä, sinällään hyvät ja mahdolliset käyttötarkoitukset eivät kuiten-



25.04.2023

Asia/5

kaan pysty perustelemaan sitä vaihtoehtoa, että Harjun tila peruskorjattaisiin juuri tähän käyttöön kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuulle.

Asian jatko

Vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen vastuu Harjun tilan tulevaisuudesta siirtyy kaupunkiympäristön toimialalle.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Tiina Hörkkö, aluepäällikkö, puhelin: 310 23188
tiina.horkko(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Harjun palvelumuotoilu 22-23
- 2 Selvitys Harjun toimipisteen mahdollisista käyttötavoista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano